

Thai PBS

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

จัดทำโดย : ฝ่ายบริหารความเสี่ยง
องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

มิถุนายน ๒๕๖๒

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้พัฒนาเครื่องมือการประเมินเชิงบวกเพื่อเป็นมาตรฐานการป้องกันการทุจริตและเป็นกลไกในการสร้าง ความสำเร็จให้หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและมีคุณธรรม โดยใช้ชื่อว่า “การประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)” การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะเป็นหลักประกัน ในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินงานขององค์กรจะไม่มีทุจริต หากมีการกระทำการทุจริตเกิดขึ้น องค์กรก็ สามารถ รับทราบอย่างรวดเร็วและหาวิธีการที่จะบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด เพราะได้ มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ

ฝ่ายบริหารความเสี่ยง ได้รับมอบหมายให้ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของหน่วยงานภาครัฐ ตัวชี้วัดที่ 10 การป้องกันการทุจริต ตัวชี้วัดย่อยที่ 10.1 การดำเนินการเพื่อป้องกัน การทุจริต ข้อ O36 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี ซึ่งการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต การรับสินบน และผลประโยชน์ทับซ้อนในองค์กร โดยคัดเลือก กระบวนการ จำนวน ๑ กระบวนการ ตามกรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตใน ๓ ด้าน คือ ความเสี่ยง การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้ อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ และความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการ บริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ รวมทั้งกำหนดมาตรการกิจกรรม แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของ การดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ฝ่ายบริหารความเสี่ยง

มิถุนายน ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
ความหมาย	๑
วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง	๑
๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)	๒
๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	๓
๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level Matrix)	๓
๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)	๔
๕. แผนบริหารความเสี่ยง	๕

ความหมาย

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กร ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริต ให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็น การป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่เกิดการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือ หากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มี มาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

- ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
- ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓) ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบพฤติกรรม เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ที่มีประสิทธิภาพ

๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการ/งาน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ Unknow Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Know Factor (เคยเกิดขึ้นแล้ว)	Unknow Factor (ยังไม่เคยเกิดขึ้น)
๑	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุประเภทรายการ		√
๒	หน่วยงานผู้ใช้พัสดุมีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญา ตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นเองอย่างแท้จริง	√	
๓	หน่วยงานที่ร่างข้อกำหนดหรือคุณลักษณะของพัสดุ ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการร่างขอบเขตของงาน ส่งผลให้ ข้อกำหนดหรือคุณลักษณะ ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่มีผู้ประกอบการยื่นข้อเสนอราคา	√	
๔	การตรวจรับพัสดุไม่ตรงตามข้อกำหนดของสัญญา		√

Known Factor	ความเสี่ยงทั้งปัญหา /พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดขึ้นมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีมานานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากกรณี ประมาทการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา /พฤติกรรม ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข เสมอ)

๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความครอบคลุม รัศมีระวางในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายฝ่าย ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม
- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องกับผู้บุคคลภายนอกคนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุประเภทรายการ		√		
๒	หน่วยงานผู้ใช้พัสดุมีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นเองอย่างแท้จริง			√	
๓	หน่วยงานที่ร่างข้อกำหนดหรือคุณลักษณะของพัสดุ ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการร่างขอบเขตของงาน ส่งผลให้ ข้อกำหนดหรือคุณลักษณะ ไม่ชัดเจน อาจทำให้ไม่มีผู้ประกอบการยื่นข้อเสนอราคา		√		
๔	การตรวจรับพัสดุไม่ตรงตามข้อกำหนดของสัญญา	√			

๓. เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ ๓ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงในการทุจริตสูง

ระดับ ๒ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการ และมีความเสี่ยงในการทุจริตที่ไม่สูงมาก

ระดับ ๑ หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ ๓ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่าย/ทางการเงิน ในระดับรุนแรง

ระดับ ๒ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่าย/ทางการเงิน ในระดับไม่รุนแรง

ระดับ ๑ หมายถึง มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

ตารางที่ ๓ ตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวมจำเป็น X รุนแรง
หน่วยงานผู้ใช้พัสดุมีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะมาเป็นผู้สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นเองอย่างแท้จริง	๒	๓	๖

๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ให้นำค่าความเสี่ยงรวมจากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต*		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ (๑ - ๓)	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง (๔ - ๖)	ค่าความเสี่ยงระดับสูง (๗ - ๙)
หน่วยงานผู้ใช้พัสดุมีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นเองอย่างแท้จริง	พอใช้		√ (ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง)	

* หมายเหตุ

คุณภาพการจัดการดี / ค่าความเสี่ยงรวมระดับต่ำ = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงต่ำ
 คุณภาพการจัดการดี / ค่าความเสี่ยงรวมระดับปานกลาง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ
 คุณภาพการจัดการดี / ค่าความเสี่ยงรวมระดับสูง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงปานกลาง
 คุณภาพการจัดการพอใช้ / ค่าความเสี่ยงรวมระดับต่ำ = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ
 คุณภาพการจัดการพอใช้ / ค่าความเสี่ยงรวมระดับปานกลาง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงปานกลาง
 คุณภาพการจัดการพอใช้ / ค่าความเสี่ยงรวมระดับสูง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงค่อนข้างสูง
 คุณภาพการจัดการอ่อน / ค่าความเสี่ยงรวมระดับต่ำ = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงปานกลาง
 คุณภาพการจัดการอ่อน / ค่าความเสี่ยงรวมระดับปานกลาง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงค่อนข้างสูง
 คุณภาพการจัดการอ่อน / ค่าความเสี่ยงรวมระดับสูง = ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงสูง

๕. การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง (กรณีวิเคราะห์ความเสี่ยงหลายกระบวนการ) จากตารางที่ ๔ มาทำแผนบริหารความเสี่ยงตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่ทำกรประเมินการควบคุมความเสี่ยง ในตารางที่ ๔ ไม่พบว่ามีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง เลย แต่พบว่ามีความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือพิจารณาทำการเลิกกระบวนการที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต นำมาประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม)

จากตารางที่ ๔ พบว่าค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับค่อนข้างสูง จึงได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รายละเอียดตามเอกสารแนบ